

VII. BIBLIOGRAFIE

JURNAL DE LECTURĂ

Bogdan TEODORESCU *

Reiau după un an de absență, rubrica de referințe bibliografice sub forma unui jurnal de lectură, credincios principiului potrivit căruia încurajarea debutanților și critica la obiect a celor consacrați se constituie într-o obligație esențială a cititorului avizat. Vom avea deci un nou format, evaluarea lucrărilor alcătuite de membrii Societății de Științe Istorice sau a revistelor editate de filiale, va fi integrată acolo unde este cazul câtorva apariții care, produse de autori din alte spații culturale au stârnit interes și s-au bucurat de notorietate.

Am aniversat anul trecut 60 de ani de istorie neîntreruptă a Societății de Științe Istorice, prilej cu care profesorul Nichita Adăniloiaie ne-a făcut tuturor darul cel mai prețios; prima monografie quasi-completă a organizației noastre. Voi spune de la început că rareori s-a văzut o mai strânsă relație între un autor și tema sa de investigație. Cel ce ne-a pus la dispoziție, această sinteză impresionantă, este în situația fără egal de a fi trăit la toate vârstele subiectului său, de la copilărie și adolescență spre tinerețe și maturitate și acum când scriu, el îi este cel mai atașat protector la vârsta a treia cu nimic mai liniștită decât cele anterioare.

Cine citește această carte cu răbdare și înțelegere, nu poate să nu remarce atât vocația de cercetător, atent la surse, mereu studiate cu obiectivitate și luciditate, cât și virtuțile literare ale unui povestitor de excepție, mai cu seamă în acele pagini al căror erou principal, vrea nu vrea este chiar el. Pentru profesorul Adăniloiaie, Societatea de Științe Istorice este o scenă de mari dimensiuni (în cazul de față temporală), pe care se prezintă toți practicanții profesiei noastre: figuri importante ale momentului, personalități autentice sau simpli impostori – unii repede dovediți, membrii lumii academice și universitare dar și activiști locali, oameni cu dragoste de carte și carieră în cercetarea istorică, figuri tutelare și emblematice dar și

---

* Profesor dr., secretar general al Societății de Științe Istorice din România

orgolioși fără leac. Asupra tuturor se apleacă obiectivă și nu de puține ori necruțătoare judecata critică a profesorului, mereu îndoită însă de recunoașterea omenească a preponderenței binelui și a mersului implacabil înaintea peste vicisitudini nu de puține ori insurmontabile.

Revenind la monografie, structura ei se constituie în două părți interșanjabile; una consacrată istoriei centrului conducător și alta filialelor locale. Înțelegem deci că orice cititor va avea astfel o imagine de ansamblu asupra Societății de Științe Istorice, urmărind atât marile decizii cât și modul în care acestea au fost puse în practică. Aș face observația că segmentarea cronologică a materiei; primul deceniu și anii 60, perioada 1968-1989 și în fine lunga tranziție postdecembristă, poate crea impresia greșită că societatea noastră a cunoscut o epocă de aur și altele de stagnare sau declin. În realitate în cei 40 de ani de comunism dificultățile au decurs din lupta continuă cu ingerințele politicului și ideologicului și nu de puține ori cu incompetența și impostura, pentru ca după 1989, cu deosebire în primii 10 ani, lipsa mijloacelor materiale și uneori neputința de a îmbrăca vechile conținuturi în forme noi, pe măsura transformărilor din societatea noastră au creat multe probleme.

În mod corespunzător primele pagini ale monografiei sunt dedicate societăților și asociațiilor științifice de profil anterioare anului 1949. De la Societatea de Istorie și Arheologie a Județului Mehedinți, ale cărei statute erau votate la 8 octombrie 1881, la Societatea Istorică Română (1901-1915; 1922), la Asociația Generală a Profesorilor secundari de Istorie (1934) sau Asociația Istoricilor Români (1937), o mare de bune intenții s-a risipit zadarnic, poate și pentru că promotorii acestor organizații aveau personalități puternice greu de subordonat unei direcții colective. Ce nu s-a putut realiza mai bine de o jumătate de secol de încercări eșuate s-a împlinit acum 60 de ani după reforma învățământului din 1948, care între altele a epurat din învățământ și lumea academică, cea mai mare parte a vechilor elite intelectuale, iar restul a fost înregimentat în asociații profesionale largi, în care istorici, filologi și specialiști în folclor, adunați de-a valma erau obligați să conlucreze sub atenta supraveghere a organelor de partid și de stat. Să remarcăm doar că în statutul provizoriu, scopul noii organizații, era axat pe cinci mari obiective dintre care patru aveau semnificație politico-ideologică. Și că dacă din comitetul de inițiativă făceau parte universitari și academicieni, e drept nu toți cu merite științifice, în primul birou ales ca organ executiv și alcătuit din 13 membri făceau parte intelectuali agreați de noul regim, precum președintele Petre Constantinescu Iași, sau M. Roller alături de profesori secundari, institutori, învățători și chiar o studentă.

Pe bună dreptate autorul monografiei constată că în conducerea Societății discuțiile se purtau mai mult între academicieni, „evident ceilalți nu își permiteau”. Bilanțul primilor 10 ani de activitate se arată totuși rodnic împotriva subordonării (din 1951), către Ministerul Învățământului, care oferea susținerea materială, dar crea un mare disconfort printr-un amestec permanent, nu de puține ori răufăcător.

Funcționau totuși 25 de filiale, cele mai multe cu biblioteci proprii, se organizaseră primele reuniuni științifice, și după îndelungi controverse (istoria lor e spusă dinăuntru conductorii SSI) apăruse și revista Studii și Articole de Istorie (SAI – primul număr în 1956). Societatea de Științe Istorice Filologice și Folclor participa la dezbaterile planurilor de învățământ și își spunea cuvântul în legătură cu programele și manualele de limbă și literatură română și istorie și patrona olimpiada de limbă și literatură română. Pot spune, că fără să mă laud, premiant în 1960 m-am trezit în brațe cu un vraf de cărți între care și primele numere din SAI (1956-1957) pe care le păstrez la loc de cinste în biblioteca mea.

Creșterile cantitative și calitative ale unei organizații care depășise stângăciile începuturilor, au impus la capătul altor 10 ani (1968) separarea secțiunilor istorică și filologică și constituirea Societății de Științe Istorice. Deși obiectivele sale mari vizau cercetarea științifică și perfecționarea activităților didactice în domeniul specialității, subordonarea față de Ministerul Învățământului se păstra și la fel contribuția la înfăptuirea politicii partidului comunist. Deși nu a mai fost subvenționată activitatea societății din 1973, iar desfășurarea conferinței pe țară a asociației noastre a întârziat vreme de 17 ani (1974-1991) obstaculată fiind de conducerea superioară de partid, în ansamblul său al doilea segment cronologic al acestei istorii a fost cel mai fast. Sunt timpurile în care au conlucrat toate personalitățile de vârf ale Societății în frunte cu profesorul Aurel Iordănescu și în care realizările absolut incontestabile nu au întârziat să apară. În 1973 funcționau 45 de filiale, activitatea științifică și metodică se concretiza în zeci de sesiuni științifice, și simpozioane – aniversări. În 1968 excursiile științifice din anii 50 au fost înlocuite cu cursurile de vară anuale, revista SAI s-a transformat într-o publicație destinată în mod esențial profesorilor din învățământul secundar și la începutul anilor 70 a numărat 4 apariții anuale. În acel timp au fost inițiate relații cu oameni de știință de mare anvergură, care au conferențiat la București și au fost organizate și simpozioane precum cel româno-sârb, desfășurat în străinătate. Autorul monografiei inventariază toate aceste succese.

În ce mă privește nu pot să nu evoc atmosfera de regal intelectual, a primelor ediții ale cursurilor de vară (Cluj, Suceava, Constanța-1969-1972) datorată modului admirabil în care erau moderate de profesorul Iordănescu. L-am reîntâlnit mai târziu în anii 80 la ședințele colectivului de redacție al revistei SAI, atent să răspundă întotdeauna solicitărilor profesorilor, principalii beneficiari ai publicației, gata oricând să ajute un debutant promițător sau să descurajeze un superficial sau un producător de savantlăcuri ieftine.

Nu voi insista asupra ultimilor 20 de ani întrucât m-am aflat în tot acest timp în conducerea Societății, iar atât realizările cât și neîmplinirile sale sunt prea bine cunoscute. Este ceea ce ne spune și profesorul Adăniloiaie implicat în aceste vremuri foarte complicate atât ca președinte (1991-1999) cât și ca președinte de onoare (1999 – până în prezent).

A doua secțiune consacrată filialelor, după opinia mea, chiar mai importantă decât cea dintâi vehiculează o listă lungă de promotori locali și de activități în care se regăsesc sute de nume de oameni onești, care nu și-au dorit niciodată celebritatea dar care se văd acum definitiv scoși din anonim și uitare.

Pentru a conchide, vom spune că avem în fine cartea, care ne legitimează și ne oferă un loc în istorie. Promisă încă de la jumătatea anilor 90 (de nu mă înșel la Conferința Națională din 1995) rod al unei cercetări și reflexii personale, care a durat mulți ani, monografia este spre marea noastră șansă o operă scrisă nu numai cu știință dar și cu o mare pasiune.

Pentru că trebuie să o spunem; Societatea de Științe Istorice a fost marea lucrare a profesorului Adăniloiaie, întinsă pe durata unei vieți, care în termeni generali coincide chiar cu a sa. Între studentul care asista acum 60 de ani la inaugurare și distinsul cărturar nelipsit la toate manifestările noastre cu vorba dar și cu fapta nu există decât o diferență de timp; entuziasmul și atașamentul său față de valorile promovate de asociația noastră au rămas aceleași.

Într-o lucrare care celebrează o aniversare, autorii se opresc în mod firesc asupra momentelor luminoase din existența sărbătoritului. Profesorul nu a procedat însă așa, înalta sa moralitate l-a obligat să nu omită multe momente delicate, să evoce situații neplăcute sau să caracterizeze oameni și atitudini așa cum i-a cunoscut și nu așa cum le-ar fi plăcut lor să se știe.

Toate acestea sporesc mult valoarea operei sale. Pe lângă un act de investigație cu mijloacele istoricului profesionist monografia devine astfel și un document de atitudine, util mai cu seamă celor care văd în disciplina noastră mai mult o sursă de formare decât una informativă.

Poate că-n timp vor mai exista temerari care să reia documentele aflate la Arhivele Naționale și să le dea acestora altă semnificație într-o nouă sinteză. Dar mă îndoiesc că altcineva va cunoaște mai bine peste ani istoria secretă, dedesubturile tainice, măruntaiele unei instituții cu o existență atât de îndelungată. Odată cu ieșirea din scenă a generației noastre toate acestea s-ar fi putut pierde definitiv. Din acest unghi monografia profesorului Adăniloiaie este nu numai o lucrare de pionierat, o istorie informată și critică dar și indiscutabil unică.

Mă așteptam ca în preajma aniversării a 20 de ani de la evenimentele din decembrie 1989 să fim asaltați cu lucrări care să ne ofere noi sinteze sau să așeze oamenii și faptele de acum două decenii în alte perspective. Din păcate recolta editorială nu a fost nici de data aceasta pe măsură. În afara unor lucrări conjuncturale provenind din alte spații decât cele ale investigației istorice, am semnalat doar publicațiile Institutului Revoluției Române: un volum de documente (*16 decembrie 1989- 27 decembrie 1989*) coordonat de Ion Calafeteanu și sinteza profesorului Ioan Scurtu: *Revoluția română din decembrie 1989 în context internațional*, care anterior în 2008 cunoscuse o a doua ediție revăzută și adăugită, în limba franceză. La editura Rao, Alexandru Mihai Stoenescu și-a continuat seria lucrărilor consacrate acestui subiect cu o carte de interviuri cu generalul V.A.Stănculescu, sub un titlu foarte promițător „În sfârșit adevărul” Chiar? O expoziție „România. Decembrie 1989” cu un excelent catalog a fost organizată la Muzeul Național de Istorie a României, iar câteva cotidiane și posturi de televiziune au celebrat evenimentul în seriale „pline de dezvăluiri” („Sfârșitul Ceaușeștilor” la „Adevărul-noiembrie-decembrie 2009”). O sesiune de comunicări organizată de Institutul Revoluției Române la Palatul Parlamentului, va fi probabil ulterior publicată, dar până la data la care scriem, tot ceea ce s-a mediatizat este un conflict minor, desfășurat în timpul reuniunii care aducea în atenție evenimente petrecute în decembrie la București în după amiaza și seara zilei de 21 decembrie 1989. În această situație vom reveni asupra lucrării profesorului Ioan Scurtu, o lucrare mai veche adusă la zi în 2008 și 2009 (noi avem la dispoziție prima din cele două ediții) și care poartă marca autorului: seriozitate, rigoare și concluzii numai în marginea a ceea ce poate fi dovedit.

Lucrarea este structurată pe patru mari capitole deschise de un preambul consacrat considerațiilor asupra istoriografiei subiectului. Sunt abordate astfel în ordine: criza regimului socialist totalitar, principiul dominoului (schimbările decisive din vara-toamna anului 1989), *Revoluția Română din decembrie 1989* și un bilanț și perspective. Partea finală

formulează câteva concluzii și este însoțită de o postfață semnată de profesorul universitar Jean Louis Courriol, numeroase ilustrații și un indice de nume. Pentru că un rezumat chiar foarte scurt al faptelor și o prezentare chiar grăbită a oamenilor de la 1989, așa cum apar și unele și altele în cartea profesorului Scurtu, este imposibilă în spațiul limitat de care dispunem, ne vom opri la câteva concluzii prezentate aproape cu cuvintele autorului. Astfel se apreciază că revoluția română a constituit o parte integrantă a revoluției europene, care s-au produs în acel an și care a marcat prăbușirea regimurilor socialist totalitare pe continent. Chiar dacă formele de manifestare au fost diferite – „masă rotundă”, „revoluție de catifea”, „căderea zidului Berlinului” sau „înfruntare violentă”, aceste revoluții au provocat zdrobirea vechilor structuri politice, sociale, economice și culturale și au determinat intrarea țărilor central și est europene într-o nouă fază a evoluției lor istorice.

În România revoluția a cunoscut o formă violentă mai cu seamă datorită deciziei adoptată de regimul Ceaușescu de a riposta cererilor populației. Evenimentele din țara noastră au avut un mare ecou internațional și au generat o amplă solidaritate cu poporul român în lupta sa contra dictaturii.

Programul anunțat de Consiliul Frontului Salvării Naționale în seara de 22 decembrie 1989 s-a bucurat de o largă adeziune populară iar noile organe ale puterii au fost recunoscute unanim, atât în România cât și în străinătate. Din păcate în cei 20 de ani care au trecut de la prăbușirea regimului Ceaușescu, dezbaterile academice întemeiate pe documente au fost înlocuite cu dispute politice intens mediatizate, ai căror participanți încearcă să impună cu orice preț ideile lor preconcepute. De altfel, subliniază în încheiere autorul și în plan internațional este unanim recunoscut că în 1989 regimurile socialist-totalitare (comuniste) au fost răsturnate pe calea unor revoluții. În ultimă instanță evenimentele istorice se definesc și prin consecințele lor, și este evident că în ultimii ani România a cunoscut o evoluție ireversibilă spre democrație, economie de piață și structuri euro-atlantice. Chiar dacă analiza științifică a evenimentelor din 1989 rămâne un subiect deschis (care va fi aprofundat după ce vor fi cunoscute integral arhivele și accesate toate documentele) este cert că aceste schimbări au determinat o restructurare politico-socială a continentului și au generat noi raporturi de forțe, încă în curs de echilibrare.

Anul 2009 a fost anul dicționarelor istorice. Aflăte într-o competiție strânsă mai multe edituri au publicat lucrări de gen cu teme dintre cele mai

diverse: biografice, consacrate domnitorilor români, personalităților istorice românești și chiar personalităților feminine din țara noastră.

Prin monumentalitate (peste 900 de pagini și 1800 de personalități și personaje evocate) întâietatea o deține Dicționarul Enciclopedic, alcătuit de Doru Dumitrescu și Mihai Manea, apărut la Editura Didactică și Pedagogică. Monarhi, conducători militari, suverani pontifi dar și înalți prelați ai altor culte își dau întâlnire în paginile acestei cărți peste timp și într-o devălmășie, care exclude interpretările partizane. Cu glosar de termeni și o bibliografie selectivă în care își găsesc totuși loc peste 500 de titluri arată că pe cât este de utilă, pe atât de dificilă a fost elaborarea acestei lucrări. Să menționăm că autorii, dintre care unul este doctor în istorie, sunt profesori în învățământul preuniversitar.

De la editura târgovișteană „Cetatea de Scaun” ne parvine un dicționar de personalități istorice românești alcătuit de Nicolae Constantin orientat, cum ne arată și coperta, spre regii antichității dace, voievozii evului mediu, regii și oamenii politici ai epocii moderne. Aceleiași lumi dar cu un specific mai puțin cercetat din această perspectivă îi aparține și „Mica Enciclopedie. Domnii fanarioți în Țările Române (1711-1821)” semnată de Mihai Țipău și editată într-o a doua versiune, revăzută și adăugită la Editura Omonia. O notă a autorului, ne avertizează că cronologia deja clasicizată a acestui subiect „este destul de forțată”, și că deci contemporanii evenimentelor nu aveau la 1711 în Moldova sau 1716 în Țara Românească impresia că începe o nouă eră, pentru că nici durata scurtă a domniilor impuse de otomani, nici trecerea titularului tronului dintr-o țară în alta și nici numirea în scaun a unor persoane fără legătură cu dinastiile autohtone nu reprezenta o premieră. Totuși în paginile următoare este acceptat ce s-a impus în istoriografie și cei mai bine de o sută de ani ai secolului Fanariot și apoi fiecare, este încărcat cu faptele și personalitatea care-i revine. Partea de fond a lucrării este alcătuită din fișele biografice ale domnitorilor Țării Românești și Moldovei din secolul al XVIII-lea și primii douăzeci de ani ai celui de la XIX-lea, prezentându-se succint genealogia, data nașterii, împrejurările câștigării și pierderii tronului, principalele acțiuni pe durata domniei, ctitorii și dani, căsătoriile și copiii.

La editura Meronia a apărut un „Dicționar al personalităților feminine din România”. Autorii, George Nancu și Rodica Ilinca sunt istorici și au construit 300 de biografii, alegându-și personajele din lumea politică, științifică și culturală. Deși incontestabil, criteriul prezenței în dicționar este notorietatea în epocă, autorii înfățișează și femei care s-au ilustrat în meserii de predilecție masculine, cercetători cu realizări semnificative în domenii științifice de vârf, femei fatale sau „demnitare” comuniste.

Ajungem în cele din urmă și la lucrările de gen aparținând unor membri de frunte ai Societății de Științe Istorice. Profesor în învățământul preuniversitar, inspector de specialitate în județul Buzău, unde a activat și activează de mulți ani, director al Casei Corpului Didactic și nu în ultimul rând președinte al filialei S.S.I., Relu Stoica este un om de carte, un împătimit al locurilor natale și unul dintre cei mai sărguincioși cercetători al trecutului lor. L-am însoțit în multe locuri pitorești sau cu rezonanță istorică, am participat împreună la câteva sesiuni științifice și-n urmă cu mulți ani i-am prefătat cu multă plăcere un volum care reunea adunate de peste tot anecdote cu tâlc.

Au urmat în regie proprie sau cu ajutor din partea oficialităților locale și alte cărți, până anul trecut, când a scos la interval de câteva luni un dicționar consacrat exclusiv „Doamnelor românilor” (Editura Graph, Buzău) și un impozant și cuprinzător inventar al monumentelor și eroilor buzoieni (Editura Omega SRL Buzău). Am citit cu multă atenție cele peste 130 pagini ale celei dintâi lucrări, în fapt o culegere de biografii domnești consacrate atât de nedrept neștiutelor soții ale voievozilor noștri. Păstrând proporțiile este prima carte cu acest subiect în anii din urmă, referința cea mai apropiată în memoria mea fiind celebrissima istorie romanțată a lui Constantin Gane, veche de acum 80 de ani „Trecute vieți de doamne și domnițe”. Referindu-ne la această lucrare vom spune că organizarea alfabetică a materialului mi se pare corectă câtă vreme autorul dorește să le restituie amintirii pe toate. Nu este însă mai puțin adevărat că egale nu sunt și personalitatea soților se răsfrânge și asupra tovarășelor lor de viață (Stanca și Mihai Viteazul sau Maria și Constantin Brâncoveanu) după cum Clara, a doua soție a lui Nicolae Alexandru sau Chiajna lui Mircea Ciobanu, nemurite și de literatura secolelor trecute, s-au afirmat ca personalități puternic implicate în viața publică a timpului lor, iar Elina lui Matei Basarab, sora marelui cărturar Udriște Năsturel a fost una dintre cele mai instruite femei de la curtea soțului ei, care se pare că a învățat să se iscălească abia după ce a preluat tronul. Remarc și dorința autorului de a da note la cochetărie și eleganță deși uneori aprecierile la adresa aceleiași doamne pot fi contradictorii. Doamna Stanca, soția lui Mihai Viteazul, spre exemplu, avea o garderobă adecvată poziției sale sociale și o reputație de femeie cochetă, care știa să-și poarte rochiile. Ce folos, ne lasă să înțelegem autorul, că într-o frescă votivă apare fără nici-o strălucire. Cum observăm, toți autorii de dicționare cu acest subiect și deci nici Relu Stoica nu ocolește partea întunecată a unor căsnicii domnești, datorită mai ales infidelităților masculine, aici cumva Mihai Viteazul și Al. Ioan Cuza fiind capete de afiș. Poate că ar fi fost totuși interesant (la o viitoare ediție, cine știe?) să aflăm

câte ceva despre preferatele lor, incontestabile femei fatale. Velica a apărut cu o altă identitate în filmul lui Sergiu Nicolaescu, *Mihai Viteazul*, iar despre Maria Obrenovici s-a scris în urmă cu mulți ani, inclusiv în Magazin Istoric, cât despre Elena Lupescu ea a intrat deja în două din dicționarele mai sus amintite.

Absolut excepțională mi s-a părut a doua lucrare. Avem aici un inventar aproape complet al eroilor buzoieni, defalcați pe zone comunale, care s-au jertfit în marile înfruntări armate ale secolelor XIX și XX: războiul de independență, războiul balcanic, cele două războaie mondiale și nu în ultimul rând inclusiv cei căzuți în atât de tenebrosul, decembrie 1989. Au fost necesare pentru aceasta eforturi excepționale, începute încă din 1982 de Eugenia Stoica cu un catalog al monumentelor eroilor din județul Buzău și continuate apoi ani lungi cu cercetarea arhivelor și consultarea pretutindeni în localități, a tuturor celor care puteau oferi informații. Realizarea finală este însă pe măsură. Fiecare comună (cu satele ei aferente) apare cu monumentele ei reprezentative și cu mai lunga sau mai scurta lor istorie, și de fiecare dată cu prea încărcata listă a celor care bănuiesc, în majoritate tineri și-au dăruit viața țării. Împărtășesc întrutotul dorința autorului ca acum în fine, aceste nume să-și găsească locul în mijlocul comunității din care au plecat, dar altfel, ce bună școală de educație patriotică sau pur și simplu de cinstire eroică ar fi cercetarea vieții acestora. Căutarea de surse scrise sau orale care să le susțină biografia, stabilirea datelor esențiale, care le-au configurat existența, repet pentru mulți probabil scurtă, familia, cariera, orizontul cultural, toate acestea ar putea face obiectul unor cursuri opționale iar cercetările astfel finalizate ar continua eforturile autorului și ar alcătui cartea eroică a fiecărei localități, oferind poate nesperate modele de viață, într-o lume ce pare a și le fi pierdut pe toate.

Rămânem în aceeași arie tematică cu volumul „Epopoea cavaleriei române. Șarja de la Robănești”, datorat unui grup de istorici și militari coordonați de profesorul Ionel Turcin și editat la Craiova. Evenimentul evocat s-a consumat la 10/23 noiembrie 1916 într-un moment extrem de delicat pentru armata română silită sub o puternică presiune inamică să se retragă din Oltenia și Muntenia spre Moldova. Cu două zile înainte fusese ocupată Craiova iar trupele noastre, care luptaseră la Jiu se deplasau slăbite și diminuate numeric spre noi aliniamente. La operațiune a participat Regimentul 9 Roșiori împotriva unor forțe din avangarda Diviziei a 11-a Bavareze, care amplasaseră două batalioane în pădurea Pârșani și o baterie de artilerie la liziera din sud. Întrucât tirul acesteia împiedica desfășurarea unităților românești un escadron a fost trimis să șarjeze, pentru a-i anihila. Acțiunea „nebunească” a cavaleriștilor nu a avut însă efectele așteptate, din

cei 110 combatanți doar 18 au mai fost recuperați, răniți sau accidentați în cădere. Înaintarea trupelor germane nu a putut fi oprită și, câteva zile mai târziu, acestea au intrat în București. Cele patru șarje din toamna 1916 de la Cicârci (Dobrogea) Roșiori de Vede și Prunaru (Teleorman) și Robănești (Dolj) au însă locul lor în istoria militară a românilor. Gesturi de eroism sublim, fără mari șanse de a întoarce soarta războiului au impresionat inamicul și au ușurat misiunea armatei române în retragere.

Cartea pe care o supunem atenției ne înfățișează o sumă de texte: prezentarea cadrului internațional în care s-a declanșat prima conflagrație, evenimentele militare din 1916 pe fronturile românești, precum și multe anexe consacrate sergentului Donici, unul din eroii evenimentelor din 10/23 noiembrie, prezentarea monumentului ce îi este dedicat și manifestările aniversare din zilele noastre.

Chiar dacă pe alocuri tonul patetic al discursului cuprins în text nu este întotdeauna un bun auxiliar al unei reconstituiri istorice riguroase și chiar dacă astăzi la aproape un secol de la aceste înfruntări, cârcotașii de tot felul pot spune că și cu și fără șarjele din primul an al campaniei noastre, partida tot ar fi fost pierdută în toamna lui 1916, esențial mi se pare că această carte și altele asemenea ei aduc în fața cititorului interesat o valoare astăzi aproape complet neglijată. Ce i-a îndemnat în fond pe oamenii de la Robănești să-și jertfească viața într-un mod aproape necugetat? Răspunsul e simplu: onoarea de a fi ostașul țării sale, datoria împlinită până la sacrificiu, încercând la nevoie imposibilul, pentru a dovedi că nu este cu nimic mai prejos decât inamicul său. În această perspectivă utilitatea unui asemenea demers este incontestabilă.

Tot la Craiova, Sorin Liviu Damean distinsul nostru coleg, din conducerea S.S.I., profesor la universitatea din localitate, ne-a oferit al doilea volum din culegerea de documente „Diplomați englezi din România”, înfățișându-ne acum anii care despart proclamarea Regatului României de primul război mondial, (1881-1914). Sunt 280 de texte diplomatice, înfățișând rapoarte ale celor 9 trimiși extraordinari și miniștrii plenipotențieri ai Regatului Unit la București, toate radiografiind din perspectiva britanică marile probleme ale României: încoronarea lui Carol și a Elisabetei, revizuirea constituției, sfârșitul lungii guvernări liberale și convulsiile politice care i-au urmat, răscoalele țărănești, dar și mai cu seamă aici interesul publicației este maxim, politica externă a tânărului stat care abia își dobândise independența.

Cum este îndeobște cunoscut deteriorarea raporturilor cu rușii imediat după încheierea ostilităților cu Imperiul Otoman, la 1878, au obligat România la căutarea unor noi aliați care s-o ajute în consolidarea sa politică

internațională. Aderarea țării noastre la alianța Puterilor Centrale (sub forma unui tratat bilateral Austro-Ungar Român cu posibilitatea asocierii Germaniei și Italiei) a fost o soluție, este însă explicabil din ce motive diplomații străini la București insistă asupra marilor dificultăți ale menținerii acestui sistem de putere, în mod esențial subminat de problema românilor transilvăneni și a unei opinii publice foarte sensibilă, de pe atunci la ideea unirii cu provinciile istorice, locuite majoritar de români dar aflate în granițele monarhiei dualiste.

Remarcabil în acest context a fost jocul suveranului, regele Carol I, care nu a făcut publică niciodată alianța cu Puterile Centrale, dar care a profitat de orice oportunitate, pentru a solicita ameliorarea situației românilor de peste munți (împăratul de la Viena pretextând mereu că nu are autoritate asupra guvernului de la Budapesta) în același timp însă lăsând poarta deschisă Rusiei.

O vizită oficială, în urma unei invitații adresate țarului și acceptarea unor onoruri militare primite din partea acestei puteri și în general evitarea oricărei declarații sau acțiuni ostile marelui vecin arată clar dorința lui ca România să echilibreze în spațiul său politica celor două blocuri militare opuse fațăș la începutul secolului XX. Deși german, Carol I nu-și făcea iluzii asupra unei prezențe românești într-un viitor război alături de Puterile Centrale, iar după războaiele balcanice în cursul cărora Austro-Ungaria nu a susținut România, apropierea de Imperiul Rus marcată de vizita țarului în România în vara lui 1914 și semnarea două luni mai târziu a unui tratat bilateral, s-au bucurat incontestabil și de acceptul său.

În același sens este de menționat apariția în ultimele zile ale anului trecut a unei noi lucrări a profesorului Lucian Boia. Departe de tumultul înfruntărilor de tot felul, care n-au întârziat să anime și lumea universitară, el nu încetează să ne surprindă prin seninătatea cu care demontează miturile, din care s-a constituit de mai bine de un secol istoriografia noastră. Suntem astfel obligați cu toții să recitim surse cunoscute doar în parțialitatea lor interesată sau altele complet ignorate și să privim astfel istoria și ca un joc politic în care învingători și învinși merită în mod egal atenția. A venit acum rândul „germanofililor”, nume generic acordat celor care în primul război mondial au susținut cauza Puterilor Centrale, fie prin alăturarea de forțele sale fie printr-o politică de neutralitatea activă. Nici nu era de mirare câtă vreme până în 1913 orientarea esențială în politica noastră externă fusese către Germania și Austro-Ungaria și atâta timp cât nu doar Transilvania și Bucovina se aflau în afara teritoriului național ci și Basarabia.

Cercetare în multe privințe novatoare, cartea profesorului Boia stârnește multe întrebări noi dar ajunge și la câteva concluzii certe,

„germanofilii” reprezentau importante categorii din mediile intelectuale și politice, 59 de personalități „inventariate” de la A la Z, printre ei scriitori de anvergură lui Duiliu Zamfirescu sau Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Tudor Arghezi (e drept nici unul afirmat la acea oră) istorici precum Dimitre Onciul, Constantin Giurescu, Ioan Bogdan sau Vasile Pârvan, geograful Simion Mehedinți, naturalistul Grigore Antipa și alături de ei conservatorii bine știuți de la P.P. Carp și Titu Maiorescu la Alexandru Marghiloman.

În fond cele două cărți sunt complementare. Documentele britanice ne arată că peste alianțe și simpatii România putea alege orice opțiune, atunci când tunurile războiului au început să bubue și că deși antantofilii dominau opinia publică românească, elitele societății erau în bună măsură germanofile. În perspectiva victoriei taberei pro franceze drumul alături de aceasta a părut a fi calea regală a istoriei noastre, punctul culminant al unor aspirații multiseculare. O lume de documente în fine cunoscute sau interpretări noi ne arată însă ca deznodământul din 1918 nu a fost decât expresia uneia din opțiunile clasei noastre politice, în punctul de pornire germanofili și antantofilii având de fapt șanse egale de izbândă. Cine ar fi putut bănuși cu patru ani înainte fulminanta „cascadă a tronurilor” declanșată în primăvara lui 1917 și dacă vrem un exercițiu de istorie contra factuală: ce s-ar fi întâmplat cu România dacă Rusia și-ar fi păstrat monarhia autocrată și s-ar fi numărat printre țările învingătoare de la sfârșitul primului război mondial?

În urmă cu câteva luni am primit de la un coleg profesor de istorie un mic volum de circa 70 de pagini (de text și imagini aferente), intitulat destul de neutru „Tara Maramureșului leagăn de istorie și cultură românească. Note de călătorie”. E de fapt un memorial al peregrinărilor autorului în regiune, cu prilejul cursurilor de vară, organizate acolo în vara lui 2007. Cred că avem acum pentru prima oară jurnalul unui participant la o asemenea activitate, copios îmbogățită cu o bibliografie detaliată, evident acasă la întoarcere, care vede lumina tiparului și o asemenea inițiativă nu poate fi decât lăudată. De la Baia Mare la Rohia părintelui Steinhard și de aici la Dudești, Bârsana, Bogdan Vodă sau Petrova de pe Valea Waserului la Săpânța și de la mănăstirea Peri la Sighet în cele două muzee ale sale, în fine la bisericile de lemn, autorul caută: spiritul locurilor, evlavia creștină, dragostea pentru frumos și lucrurile bine făcute. Reușita deplină ale acestor modest numite note de călătorie îl elogiază pe Andrei Popete Pătrașcu și ne îndeamnă să încurajăm alte inițiative asemănătoare.

După Târgu Jiu, Constanța și Călărași, anul trecut a fost rândul Câmpinei să găzduiască reuniunea anuală al S.S.I. Vechea așezare prahoveană, care a dat țării importanți oameni politici și de cultură, este un oraș cochet cu climă blândă, cu cele mai multe zile însorite raportat la restul

țării, cu excepția celor câtorva ore pe care noi le-am petrecut acolo și cu oameni destoinici. Aici s-a înfiripat în anii din urmă una dintre filialele active ale societății noastre ceea ce explică și manifestarea mai sus evocată. În mod firesc prilejul a fost folosit și pentru a face publice câteva succese editoriale ale gazdelor, cele mai multe inspirate din istoria instituțiilor locale, între care prin îndelungata sa preocupare pentru cercetarea surselor și valoarea sintezei ni s-a impus „Monografia primei școli publice din Câmpina”, înființată acum aproximativ 150 de ani și investigată de colega noastră Victoria Vâlcu și de Eliza Furdui, după cum am înțeles eleva și într-un fel succesoarea ei la catedră. Din decalogul unui dascăl care deschide într-un mod foarte inspirat lucrarea, am reținut ultimul articol: „aveți încredere în șefii voștri și fiți uniți întotdeauna cu ei. Fiți politicoși în întreaga voastră comportare” despre care nu pot adăuga decât că aparține unui pedagog de la sfârșitul secolului al XIX-lea.

Monografia cuprinde o introducere, în care sunt prezentate motivele alcătuirii sintezei, cu o scurtă prezentare cronologică a istoriei școlii câmpinene înainte de 1863. Următoarele capitole surprind evoluția în timp a acestei instituții, de la decretul întemeietor, la 1924 când claselor primare li s-au adăugat cele ale învățământului complementar de trei clase, apoi la școala de 7 ani instituită din anul de învățământ 1948-1949 și de aici la cea de 8 ani inaugurată în 1964-1965 și în fine la cea generală de 10 ani 1969-1970. Un amplu bilanț al ultimilor 35 de ani, evidențiază profesori, activități didactice deosebite și elevi merituoși, un grupaj de fotografii festive ne arată imagini cu cabinetul de istorie al școlii sau cu revista lunară a elevilor din clasa a 7-a intitulată sugestiv „Clopoțel”, precum și o sumă importantă de diplome și alte distincții, care probează valoarea dascălilor și a elevilor lor. Un remember e consacrat, spre pioasa aducere aminte, profesorilor și învățătorilor trecuți la cele veșnice. Diverse situații statistice edificatoare pentru dinamica acestei unități de învățământ încheie monografia. Să spunem că lucrarea celor două autoare dovedește un efort exemplar și că cel puțin pentru cea dintâi dintre ele este o dovadă de devotament pentru școala pe care a slujit-o aproape 25 de ani. Și în ce o privește, pentru domnia sa și alții asemenea aflați la vârsta retragerii e un răspuns admirabil la întrebarea: ce mai rămâne din toate? Iată le-aș răspunde „aiasta rămâne”!

Ajungem în fine la capitolul revistelor editate de filiale, cel mai adesea împreună cu asociații profesionale sau cu organizații foarte stimabile, de regulă închinată omagierii unor mari evenimente sau mari personalități. În cazul revistei „Eroica” apărută la Târgoviște și din care ne-a parvenit nr. 1 pe 2009, de fapt al 25-lea în 12 ani de existență SSI este doar asociat, dar unul esențial întrucât o bună parte din studiile care alcătuiesc conținutul

publicației au drept autori membrii noștri. Observ de asemenea că revista dispune de un consiliu științific alcătuit din 3 academicieni și un profesor universitar și că-n consiliul de conducere sunt în largul lor mai mulți doctori în istorie alături de profesori de literatură, jurnaliști și cadre militare în rezervă. Numărul închinat, din câte am înțeles, aniversării a 150 de ani de la unirea Principatelor îmbrățișează o largă problematică de la cronologia micii uniri, la caracterul plebiscitar al actului de la 24 ianuarie și de aici la arhitectul României moderne Alex Ioan Cuza, căruia îi sunt dedicate trei materiale. Mai multe monumente consacrate eroilor primului război mondial, autori ai celelalte uniri, cea mare, completează cu imagini numărul.

O surpriză s-o spunem pe de-a-ntregul plăcută ne-a produs publicația „Mușcelul”, de-acum revista filialei cu același nume funcționând la Câmpulung Argeș și al cărui prim număr a apărut în mai 2009, puțină vreme înainte de consiliul național de la Câmpina și al cărui suflet este inimosul nostru coleg Vintilă Purnichi, vajnic participant la Cursurile de Vară, trecute, prezente și cât mai multe viitoare, președintele filialei SSI din localitate. Cele 75 de pagini ale revistei edifică pe deplin asupra preocupărilor rigurose științifice ale membrilor săi (de altfel din câte am înțeles rubricile reproduc fidel structura revistei „Studii și Articole de Istorie” din păcate însă fără un segment de didactică atât de util majorității celor ce ne citesc). Secțiunea științifică acoperă însă întreaga noastră istorie de la străvechea așezare de la Cetățeni, Argeș la Vlad Dracul și expediția moldoveană a lui Soliman, de la istoria unor așezăminte culturale, precum școala din Domnești sau biblioteca Ion Barbu la operațiunile Armatei a 4-a în Cehoslovacia sau la preoții deținuți în închisorile comuniste. Excelentă mi s-a părut și rubrica „Din viața Societății de Științe Istorice” reflectând evenimente consumate la nivel central și local în anii 2008 și 2009, un raport detaliat de activitate și lista membrilor filialei, 75 la număr în anul care a trecut, majoritatea din Câmpulung dar și din localitățile apropiate, cei mai mulți profesori dar și ingineri, economiști, militari și chiar o elevă și o studentă. Nu mă îndoiesc că o asemenea inițiativă și reușită vizează și ofensiva deschisă pentru o nouă împărțire administrativ teritorială, care să redea județului Mușcel identitatea sa străveche. Aș încheia deci că pe lângă susținerea cercetării științifice și didactice în regiune, gesturi ca acela al domnului Purnichi acordă Societății de Științe Istorice și o dimensiune civic-militantă. Și încă ceva, nr.2 care va apare precis în mai anul acesta, este anunțat chiar pe coperta exemplarului inaugural.

De la Buzău ne-a sosit nr. 3 al revistei locale „Tezaur”, e drept datând din ianuarie 2008 (nu exclud să fi apărut între timp și alte numere) publicat cu sprijinul primăriei municipiului din capitala de județ și care are ca orice

publicație cu un asemenea titlu pe coperta-față imaginea mănăstirii Ciolanul iar pe coperta din spate Mausoleul eroilor războiului de reîntregire din Buzău.

Colegiul de redacție care funcționa la Inspectoratul școlar era alcătuit din profesori de istorie și era condus de un redactor șef în persoana lui Relu Stoica recomandat și de două lucrări mai sus prezentate.

Între studiile din acest număr mi-a atras atenția mai întâi cel referitor la monografia economică a județului semnat de muzeograful Vasile Nicolescu, parte dintr-o lucrare mai amplă dedicată acestui subiect, care-și găsește acum exprimarea cronologică din secolul al XVI-lea până spre 1950, dar care probabil va fi continuat și cu segmentul care ne aduce până în zilele noastre. Am remarcat mai apoi publicat în limba franceză și studiul lui Dan Solcan (dr. în istorie? în filosofie?) despre dimensiunea politică a afacerii Socrate. E bine că printre atâția profesori găsim și o studentă la arhivistică cu un cutremurător grupaj de documente dintr-o comună buzoiană în anul 1947 și chiar o elevă cu un scurt eseu despre anii comunismului („Li s-a arestat gândirea”) premiat la un concurs organizat de Institutul de Istorie al Crimelor Comunismului. Cele trei reviste județene și câte or mai fi fără să le cunoaștem, dovedesc cât de falsă este teoria neputinței în fața indiferenței față de cultură sau a crizei absolute a resurselor. Acolo unde șefii organizațiilor noastre se bucură de autoritate și prestigiu, au voci și acțiuni vizibile în comunitate, împliniri inclusiv de acest fel devin dintr-o dată foarte posibile.

Aș adăuga în completarea acestor rânduri și două evenimente petrecute la sfârșitul anului 2009 în publicistica bucureșteană: a apărut o nouă revistă „Istorie și civilizație”, care a scos deja 4 numere iar mai vechea „Historia” între timp preluată de trustul Adevărul a câștigat o nouă înfățișare, cu nimic inferioară modelului ei de limbă franceză, remarcabilă prin calitatea hârtiei și a reproducerilor, frumusețea așezării în pagină și diversitatea excepțională a subiectelor. Evident promitem să revenim cât de curând.

Înainte de a încheia solicit pe toți cei care activează în Societatea de Științe Istorice să ne trimită și pentru concursul nostru din mai-iunie prin președinții filialelor sau prin poștă lucrările publicate sau revistele la care au colaborat, în speranța unei cât mai bune cuprinderi a ariei noastre editoriale.

Erată la vol. Studii și articole de istorie LXXV 2009

pag.	rândul	se va citi	în loc de
9	5	a fost	fost
24	11	integrale	integral
30	5	au dispus	au dispun
36	27	chiar de	chiar
40	41	1998	1988
42	31	și a luat	a luat
45	12	Gospodării	gospodării
49	1	autoturismele	autoturimele
49	10	de pe litoralul	de pe litoral
49	40	R.F. Germania	R.F. Germană
53	28	poporului general	poporului în general
54	4	nețârmurite	nețârmuite
58	6	octombrie 1966	octombrie 1967
72	16	Brent Scrawcroft	Brent Scrawcorft
73	14	dificultăți	dificultași
75	10	occidentală	occidentale
81	22	Nichefor	Nichifor
82	28	cneazul	cnezul
83	27	Dristra	Drista
85	40	studii	sudii
86	16	recucerirea la	recucerirea când
95	21	în scrierile sale	în scrierile în/sale
96	19	, aici	Aici
98	16	proiecție	prieecție
100	4	unui,	uni
100	30	Anadolkioi	Anadol-kioi
100	32	apă pe cea de la	apă de la
101	2	Anadolkioi	Anadol-kioi
101	7	Siutghiol	Siut-ghioil
102	4	Siutghiol	Siughiol
104	5	Până una alta	Până un alta
104	21	nu a putut	nu a putu
104	22	de alimentarea	de alimentare
120	34	a fost socotită	a fost socotit-o
126	40	Paraschiva	Paraschivei
134	10	Toate acestea	Pentru acestea
136	41	încadrat	încadrate
137	10	destule	destul
148	16	antisemiți	anti-Semite

pag.	rândul	se va citi	în loc de
149	39	1994	1944
150	2	au	cu
150	23	de	de către
150	35	PCR-PMR	PCR-PRM
151	15	devenind	devenid
153	32 și 34	românizare	romanizare
154	21	insistent	insitent
155	7	Razelm	Razlem
155	25	sporadic cu	sporadic
155	32	pravoslavnice	proslavnice
159	3	numai	mumai
161	33	murală	muraală
165	6	secolul XVII	secolul XIX
168	20	artilieristic	artilierisic
169	2	a coborî	coborâ
184	28	salutar	salutary
185	25	nostru	nostrum
191	7	doilea	dooilea
191	11	reprezentând	reprezintând
193	12	Calafat	Calafata
193	19	a căror	a căroro
193	19	comanda	camanda
194	24	la	sa
194	27	război	rpzboi
196	20	ajunge	junge
197	7	maestri	maestrii
222	37	respectiv	respective
225	3	alcătuia	alcătuiau
225	6	concentrat	concentrate
226	13	Aprovizionarea	âAprovizionarea
226	20	pășește	pășeșete
226	20	pentru a reocupa o	pentru a reocupa
226	35	l-a făcut	la făcut
227	23	absolvire	absolvice
228	13	locuitorilor	înlocuitorilor
228	32	instrucție	instruție
229	31	bogată	și bogată
230	4	s-au ordonat	s-a ordonat
231	17	să întocmească	să întocmească un
231	33	superiori	superioare
231	35	greutății	greutăți
232	23	divizii	divizii

pag.	rândul	se va citi	în loc de
232	33	din ordinul	din ordinal
232	42	funeralii	funerarii
233	4	justiția	justiuția
233	34	locotenent	locotenet
233	36	e deplasat	a deplasat
241	21	regenerare a	regenerarea a
246	6	29 iulie 1913	29 iulie 1912
250	31	intrarea Greciei	intrarea celor Greciei
251	28	cipriot	cipriote
256	1	cea mai mică idee	cea mai mică
262	4	unui alt	unui unu
271	6	devine	deveine
271	8	de	de la
272	25	deschid	deschide
273	26	Tentamen	Tentanen
281	26	devenea principat autonom (1541)	devenea pașalâc (1540)
285	12	trecut	trucu
290	25	scrieri	scrieiri
291	3	2010	2006
291	14	suplimentară	suplimetară
291	25	activitatea	activitaea
291	41	pe care	care
292	6	Habsburgic	habsburgic
293	32	marele	marelui
293	35	numai că	numai
306	12	1857	1858
308	12	l'exilé	l'exile
314	11	Froebel (1782-1852)	Froebel (1782-1752)
320	15	unui	unii
320	28	Mussolini	Musolini
320	31	pe care	care
326	28	și de care	și care
326	31	necondiționate	necont/onate
327	34	autoritățile	autoritășile
333	18	conjugat al	conjugat
338	7	patrimoniul	pEtrimoniul
340	19	135.829	13582
342	4	Dennis Deletant	Dennis Diletant
344	7	definea astfel	astfel definea
346	5	matineelor	matEneelor
348	10	a-nceput și	au început
350	18	era de neatins	și de neatins

pag.	rândul	se va citi	în loc de
354	39	Paul Ricoeur	Paul Kicoeur
355	10	elaborând	Elaborând
355	14	nu scot	nu scoate
356	7	traducerea	traducererea
357	9	realităților	realităților
357	13	cultură	culturală
358	12	în	pe
358	31	vedere	vedre
359	5	Memfis	Menfis
359	9	tebană	tibetană
359	10	hicsoși	hiscoși
360	24	zeului	zeului
360	24	al	a
360	36	vedism	vedeism
361	39	civilizațiilor	civilizațiilor
362	12	aspectele	aspecte
362	15	din istoriografia	din rândul istoricilor
362	16	din	devin
362	22, 23	după 330	în anul 300
362	26	examen și	examen
362	35	380	381
363	6	permanent	permanet
363	38	și muzica	muzica și optica
364	16	Înocențiu	Înoicențiu
364	24	a afirmat prin	prim
364	29	este susținută	sunt susținute
364	30	călugărul	călugăr
365	32	Hatșepsut	Hapșepsut
366	22	împărat din 1220	împărat din 1200
366	27	potoli	potolii
366	30	israeliți	israiliți
366	39	Isidor	Isodor
367	1	Speculum Majus	Speculum Majius
368	3	Lincoln	Lincolun
368	40	ierarhizat	erarhizat
369	6	s-a definit	a definit
369	9	comportamentul	comportamentului
370	19	acestei	acesteim
370	32	reformatori și	reformatoriși
371	10	1453	1440
371	10	collège	collegé
371	18	a-l	al

pag.	rândul	se va citi	în loc de
371	24	bisericii	biserici
372	4	Pentru Leibniz	Leibniz
372	39	Cristophe	Cristofph
373	16	Princeton	Princepton
373	21	se pot	se poate
373	30	milenarisme	mileranisme
373	32	cum este	cum sunt
376	11	unde un rol	un rol
376	21	taie	tae
376	22	este prezentă	este prezent
376	26-29	identic cu 30-33	
376	40-41	Lemeni	Lemenii
377	8	Hébert (1757-1794)	Hebert (1757-17949)
377	24	Ernest	Ernst
378	21	anularea	anulare a
382	7	adoptarea	adaptarea
383	24	provenind	privind
383	34	Enciclopedia	Encicloppedia
387	11	les derniers pélicans	le derniers pélicans
387	11	forêt	forets
388	29	sufletele	suflettele
389	5	populare	populae
389	10	prin care	care
389	17	, la	. La
391	39	Modernă	Modrnă
392	23	istoriei	istoria
396	4	trebuia	trebuie
396	11	Pretențiilor	Pretențiile
397	3	Nicolae	Nicola
397	14	și de conștiință a	conștiința
397	16	statului	sfatului
397	17	membrii	membri
397	24	În 1923	în 1923
398	7	ca	că
398	27	apărarea	apărarea
399	12	Nordul Bucovinei	N Bucovinei
399	29	evidențe	evidența
401	14	doar	decât
402	17	distincție	distincsie
403	18	crearea	creerea
403	31	Societății	Societăților
408	15	de la	dintr-o

pag.	rândul	se va cita	în loc de
417	18, 19	la S.G.P., S.G.P.C. etc.	la (S.G.P., S.G.P.C etc.)
417	27	deficite	deficituri
427	12	(238-244 d.H.)	(238-244 î.H.)
430	31	secolele III-II î.H)	secolele III-II î.H
434	26	Kore Kosmou	Kore Kosmou)
436	10	avea	aveau
436	29	între 1971-1974	(între 1971-1974)
437	4	Studii și articole	studii și articole
437	7	a ministerului de resort	ministerul de resort
437	26	Societății	societății
438	23	și la liceu	și la local
438	23	și stabilea	se stabilea
438	24	și la gimnaziu	urnat și
438	28	au devenit funcționale manualele adecvate	au devenit funcționale
438	29	noile manuale	noile programe
439	23	aceste adevărate	adevărate
439	24	incontestabil înaltă	incontestabile înaltă
439	28	Societății	societății
440	29	să-mi	să
440	35	informare	reformare
440	41	filială bancară	filială
441	22	institutului	institului
442	5	est le plus forte	e plus forte
444	14	excelența	excelenta
455	10	astăzi	astăzi?
455	20	acesteia	a cesteia

Prin acest material dorim să atragem atenția tuturor autorilor culegerii „Studii și articole de istorie“ asupra rigorii cu care trebuie să-și elaboreze de acum încolo contribuțiile, întrucât secretariatul de redacție nu dispune de persoane care să lucreze pentru corectarea și stilizarea acestor articole.

Vă mulțumim anticipat.

Coordonatorii „Studii și articole de istorie LXXVI“